

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Sähköposti:

kirjaamo@minedu.fi

copyright@minedu.fi

LAUSUNTO

Asia: Tekijänoikeustoimikunnan mietintö – Ratkaisuja digiajan haasteisiin (OKM 2012:2)

Tekijänoikeusjärjestö Gramex ry on esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusjärjestö. Gramex edustaa suorien asiakassopimusten kautta noin 50.000 kotimaista esittävää taiteilijaa ja äänitteiden tuottajaa sekä tämän lisäksi käytännössä kaikkia ulkomaisia äänitteiden oikeudenhaltijoita, kun heidän äänitteitään käytetään Suomessa. Tämän lisäksi Gramex palvelee noin 30.000 äänitemusiikkia käyttävää yritystä, yhteisöä ja elinkeinonharjoittajaa.

Tekijänoikeusjärjestö Gramex kiittää ministeriötä tilaisuudesta antaa asiassa lausunto ja lausuu asiassa kunnioittavasti seuraavaa:

TV- ja radioyhtiöiden arkistojen online-saatavuus

- TV- ja radioyhtiöiden arkistojen online-saatavuus ja palvelujen ylläpito ohjelmistojen sisältämän äänitemusiikin osalta on mahdollista jo nyt siten, että hankitaan normaalit käyttöluvat- ja lisenssit suoraan joko äänitteiden oikeudenhaltijoilta tai äänitteiden oikeudenhaltijoita kattavasti edustavalta tekijänoikeusjärjestöltä. Niin sanottu *Online*-saatavuus ja ko. palvelujen ylläpito äänitemusiikin osalta ei siis edellytä Suomessa mitään sopimuslisenssijärjestelmää vaan tarvittavat luvat voidaan hankkia normaaleilla käyttö- ja lisenssisopimuksilla.
- Toimikunta toteaaakin mietinnössään ihan oikein, että osapuolten keskinäisen sopimisen tulee olla jatkossakin ensisijainen oikeuksien hankkimisen vaihtoehto.
- On muistettava, että kansainvälisen tekijänoikeuden perusoppien mukaisesti kansalliseen lainsäädäntöön asetettava, yksinoikeuksia rajoittava sopimuslisenssijärjestelmä on tekijänoikeuksiin kohdistuva rajoitus, ja voi koskea ensisijaisesti ainoastaan suomalaisia teoksia ja teoskappaleita, jos ko. rajoitusta ei ole nimenomaisesti säädetty mahdolliseksi kansainvälisissä tekijänoikeussopimuksissa.
- Tällä hetkellä voimassa olevat uudet kansainväliset tekijänoikeussopimukset kuten WCT ja WPPT eivät tarkkaan ottaen pidä sisällään mahdollisuutta rajoittaa

yksinoikeuksia nyt kyseessä olevan kaltaisissa Online- /On Demand-palveluissa sopimuslisenssillä. Kyseinen rajoitus ei läpäisisi niin sanottu kolmivaihe-testiä.

- Mietinnössä ehdotettu *tekijän kielto-oikeus* on sinänsä oikea ja välttämätön minimivaatimus ehdotetulle sopimuslisenssijärjestelylle. Mietinnössä lähdetään myös siitä, että tekijä yksilöisi teoksen, johon kielto-oikeuden käyttö kohdistuisi. Tältä osin mietinnössä jää kuitenkin hiukan vajavaiseksi se käytännön tilanne, että millaista aktiivisuutta käyttäjältä vaaditaan, kun haluaa jotain sisältöä lisensoida. Ehdotetulla järjestelyllä ei voida luoda tilannetta, jossa käyttäjä ei tietäisi tai ääritapauksessa käyttäjä jopa vapautuisi velvollisuudesta selvittää sen aineiston oikeudenhaltijat, joita lisensoitava käyttö tarkoittaisi. Ilman käyttäjälle asetettavaa laajaa ja aktiivista velvollisuutta tietää ja selvittää etukäteen ne teokset ja oikeudenhaltijat, jotka hän haluaa lisensoida, menettää tekijän kielto-oikeus käytännössä kokonaan merkityksensä.

- Mietinnössä jää valitettavasti hyvin avoimeksi se kysymys, että miten määritellään ”lainkohdan tarkoittamat ja järjestelmän piiriin kuuluvat” yhteiskunnallisesti, kulttuurisesti, dokumentaarisesti, historiallisesti tai vastaavalla tavalla merkittävät tai arvokkaat aineistot. Juridisesti tämä määrittely on tietenkin viime kädessä lisenssin myöntäjän eli oikeudenhaltijan tai heitä edustavan järjestön päätäntävällässä.

Tekijänoikeuksien täytäntöönpano Internetissä

- Toimikunnan ehdotus tekijänoikeuslain 56 g §:n muuttamisesta on välttämätön ja toteutettava lainsäädäntötasolla viipymättä.

- Suomen nykyinen lainsäädäntö, joka edellyttää keskeyttämismääräyksen raukeamisen uhalla niin sanotun pääkanteen nostamista tekijänoikeuden loukkaajaa vastaan kuukauden kuluessa, ei täytä direktiivin asettamia selkeitä vaatimuksia pysyvien kieltotuomioiden mahdollisuudesta välittäjiä vastaan.

- Muilta osin yhdyimme siihen, mitä *Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry* omassa yksityiskohtaisessa ja seikkaperäisessä lausunnossaan tekijänoikeuksien täytäntöönpanosta Internetissä tarkemmin lausuu.

Verkkotallennuspalvelut

- Toimikunta on tehnyt mietinnössään täysin oikean loppupäätelmän: verkkotallennuspalveluissa ei ole kyse yksityisestä kopioinnista vaan niin sanotuista tilausvideopalveluista, joissa tapahtuu kappaleiden valmistusta palveluntarjoajan toimesta. Tämä menettely ei täytä yksityisen kopioinnin vaatimuksia eikä kyseisiä palvelumuotoja voida myöskään yksityiseksi kopioinniksi lainsäädännöllä säätää.

- verkkotallennuspalveluiden toteuttaminen kollektiivihallinnoinnilla vahingoittaa TV-yhtiöiden omia Catch Up-palveluita sekä Catch Up-palveluissa käytettävän sisällön ns. primäärisiä oikeudenhaltijoita.

- Oikea keino järjestää uusia sisältöpalveluita kuluttajien saataville ja kehittää tasapainoisesti ja kilpailuneutraalisti suomalaisia digitaalisia palveluita on noudattaa tekijänoikeuden pääsääntöä: käyttöluvat ja –lisenssit hankitaan nimenomaisilla sopimuksilla oikeudenhaltijoilta kuten tekijöiltä, sisällöntuottajilta ja TV-yhtiöiltä.

Linkitys tekijänoikeudellisesti

- Kuten toimikuntakin toteaa, niin kansallisella tasolla mahdollisesti toteutettavat toimenpiteet edellyttävät toimikunnan mukaan vielä lisäselvityksiä, kuten eri vaihtoehtojen taloudellisten, yhteiskunnallisten ja kulttuuripoliittisten vaikutuksien tarkempaa selvittämistä. Näin ollen on ennen aikaista esittää nimenomaisia lainsäädäntöehdotuksia tästä teemasta, ja kuten toimikuntakin toteaa, niin nykyistä tekijänoikeudellisesti relevanttia linkitystä voidaan todellakin arvioida nykyisin voimassa olevien tekijänoikeudellisten säännösten pohjalta.

Helsingissä maaliskuun 12. päivänä 2012

**Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden
tuottajien tekijänoikeusyhdistys ry**

Hannu Marttila
toimitusjohtaja